

Yerel Aktörlerin Katılımıyla Yerel Yatırım Planlama Kapasitesinin Güçlendirilmesi Projesi

Yahya Can DURA
İl Planlama Uzmanı

KAPANIŞ TOPLANTISINDA İÇİŞLERİ BAKANI SOYLU HİTAP ETTİ

Yerel Aktörlerin Katılımıyla Yerel Yatırım Planlama Kapasitesinin Güçlendirilmesi Projesi, 2014 yılında başlatılmış ve 06.10.2016 günü gerçekleştirilen kapanış toplantısı ile birlikte başarıyla tamamlanmıştır.

İçişleri Bakanı Süleyman Soylu kapanış toplantısında yaptığı konuşmada, 24 ay önce başlatılan, Avrupa Birliği (AB) ve Türkiye tarafından finanse edilen projenin katılımcılarına teşekkür ederek başladığı konuşmasında, Türkiye’de Türk vatandaşlarının her birinin belleğine sirayet eden AB sürecinin önemine işaret etti.

Türkiye’nin bu süreçte ortaya koyduğu tavır ve attığı samimi adımların çok uzun zamandır Avrupa ve dünya ülkeleri tarafından takip edildiğini belirten İçişleri Bakanı Süleyman Soylu, Türkiye’nin AB’ye başvurusuyla başlayan çalışmaların geçmişini anlattı.

“Samimiyetimiz, Türkiye’nin bu konuda ortaya attığı adımlar, Dünya ve Avrupa tarafından da takip edilmektedir.” ifadelerini kullanan İçişleri Bakanı Süleyman Soylu, bütün zorluklara karşı Türkiye’nin AB üyeliğinden vazgeçmediğini bildirdi.

İçişleri Bakanı Süleyman Soylu konuşmasına şöyle devam etti: “Bu süreç, tarih ne kadar geçerse geçsin, Türkiye’ye hangi haksızlık yapılırsa yapılsın, bazı engellemelerle karşı karşıya kalınırsa kalınsın, çifte standartlarla muamele edilirse edilsin, Türkiye’nin bu iddiadan vazgeçmediğinin en önemli delilidir ve kanıtıdır. Türkiye’nin hem siyasi bir projesidir hem de gelecek ve vizyon projesidir AB. Bundan vazgeçmiş değiliz. Burada Türkiye’ye yapılan davranışları da görüyoruz ama 21. asırda hepimizin daha iyi tanımladığı küreselleşen ve küreselleştikçe de birbirine yaklaşan ve global bir köy haline gelen bu dünyada içinde bulunduğumuz süreci tamamlamak temel hedeflerimizden bir tanesidir. Elbette ki

bazı temel sıkıntılarla karşı karşıya kaldığımız açıktır. Örneğin, sınır güvenliği konusunda daha dün kadar az hassasiyet gösteren ülkelerin, binlerce kilometre uzakta olsalar da bugün Türkiye'nin sınır güvenliği konusundaki hassasiyetini anlamış olmaları, aslında tüm Avrupa, Ortadoğu ve dünya fotoğrafının birbirine ne kadar yakın olduğunu artık kabul etmelerinden kaynaklanmaktadır. Eğer Suriye'de-

ki her gün yaşadığımız ve hissettiğimiz olaylar meydana gelmemiş olsaydı, acaba Türkiye'nin sınır güvenliği Avrupa'yı ve diğer ülkeleri bu kadar ilgilendirecek miydi? Bu soruya her birimiz bir cevap aramak zorundayız. Türkiye'yi sadece Avrupa'yı koruyan bir sınır ülkesi olarak nitelendirenler acaba bugün dönüp, Türkiye'nin Ege kıyılarından Avrupa'ya ulaşmak isteyenler karşısında 'ne olursunuz buna bir

tedbir alın, bunu ortak bir projeye yürütelim' diye bir arayış içerisinde olacaklar mıydı?"

Kapanış Toplantısında AB Türkiye Delegasyonundan Maslahatgüzar Szombati, Merkezi Finans ve İhale Birimi Başkan V. Döğer, İçişleri Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkan Vekili Çapar, VNG International'dan Twaalfhoven da proje hakkında birer konuşma yaptı.

PROJENİN ÖZELLİKLERİ

Türkiye'nin Avrupa Birliği sürecindeki topluluk uyum çalışmalarının bir uzantısı olarak "bölgesel ve yerel kalkınma" eğilimlerinin güçlenmekte olduğu gözlemlenmektedir. Uyum süreci bir yandan yerel aktörlere çok farklı ve teknik görevler yüklemekte bir yandan da yerelde kurumsal kapasitenin artırılmasını gerektirmektedir.

Yereldeki yatırım ve planlama aktörlerinin bilinç düzeyinin artırılması ve yerel kapasitenin tesis edilmesi noktasında ise İçişleri Bakanlığı ile Kalkınma Bakanlığına hayati görevler yüklenmektedir.

Bu ihtiyaç ve gerekliliklerin bir sonucu olarak İçişleri Bakanlığı tarafından kısa adıyla "Yerel Yatırım Planlama Projesi" olan "Yerel Aktörlerin

Projenin sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi için strateji geliştirme başkanlığı bünyesinde bir çalışma grubu oluşturulmuştur.

Katılımıyla Yerel Yatırım Planlama Projesi" hazırlanmıştır.

2008 Yılı Ulusal Programında İçişleri Bakanlığının sorumlu kuruluş olarak yer aldığı; "İl Planlama ve Koordinasyon Müdürlüklerinin yetki ve kapasitelerinin artırılarak il düzeyindeki planlama, programlama, koor-

dinasyon ve izleme kapasitelerinin güçlendirilmesi ve İl Koordinasyon Kurullarının daha etkin çalışmasının sağlanması" hedefine yönelik olarak İçişleri Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığınca bir proje teklifi hazırlanması kararlaştırılmıştır. Proje fikrinin Bakanlık üst yönetimiyle paylaşılması ve İçişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Katılım Müzakereleri Yönlendirme Kurulunun onayını müteakip proje tanımlama belgesi, ABGS ve Avrupa Komisyonunun görüşlerine açılmıştır. Proje teklifi sektör uzmanları, mali işbirliği komitesi ve Avrupa Komisyonu yetkililerince incelenmiş ve doğrudan kabul edilen proje önerisi olarak, IPA 1 bileşeni 2010 yılı programlamasına alınmıştır.

Projenin sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi için strateji geliştirme

Kamu yatırımlarının yerelden ve yerel ihtiyaçlar gözetilerek planlanması ve koordinasyonunu sağlayarak, yatırımların etkinliğini artırıp yerel kalkınmaya ve bölgesel gelişmişlik farklılıkların giderilmesine katkı sağlamak projenin amacını ifade etmektedir.

başkanlığı bünyesinde bir çalışma grubu oluşturulmuştur. Projenin yararlanıcılarından olan DPT (bundan sonra Kalkınma Bakanlığı olarak belirtilecektir) ile proje kapsamında işbirliği yapılması amacıyla bir dizi görüşme yapılmıştır. Projenin yürütülmesi çalışmalarında koordinasyonu sağlamak, projenin amacı doğrultusunda başarılı sonuçlar alınmasını temin etmek için uygulama öncesi koşulları oluşturmak ve en etkin uygulamayı gerçekleşt-

tirmek üzere Kalkınma Bakanlığı ile İçişleri Bakanlığı arasında danışma ve çalışma grupları şeklinde işbirliği kanalları kurulmuştur.

Ön hazırlık çalışmalarının ardından hazırlanan proje fişi, AB tarafından kabul edilerek, 2011 yılı IPA I. Paketine alınmıştır. Projenin yer aldığı 2011 yılı Ulusal Programına ilişkin Finansman Anlaşması ise 2011/2530 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ekinde, 23 Aralık 2011 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanarak, kabul süreci tamamlanmıştır.

PROJENİN AMACI VE YÖNTEMİ

Kamu yatırımlarının yerelden ve yerel ihtiyaçlar gözetilerek planlanması ve koordinasyonunu sağlayarak, yatırımların etkinliğini artırıp yerel kalkınmaya ve bölgesel gelişmişlik farklılıkların giderilmesine katkı sağlamak projenin amacını ifade etmektedir. Kamu hizmetlerinin iyi işleyen ve etkili bir hale getirilmesi ve yerel düzeydeki kamu yatırımlarının planlanmasında ve programlanmasında etkinliğin ve verimliliğin sağlanması amacıyla kamu yönetimi modernizasyonunun sürdürülmesi de projenin bir diğer boyutunu oluşturmaktadır.

Projenin bu amaçlar dizgesini gerçekleştirebilmesi için de kamu yatırımlarının yerelden hazırlanması, izlenmesi ve uygulanmasını koordine etmekle görevli İPKM’lerin planlama ve proje hazırlama altyapısını güçlendirerek, yerelde eksik olan planlama kapasitesinin ve kültürünün oluşturulması ve kurumların yerelde yatırım planlaması sürecinde ortak çalışma yeteneğinin yükseltilmesinin sağlanması hedeflenmiştir.

Bu amaçtan hareketle projenin çözüme kavuşturmaya odaklandığı temel sorunlar ise;

- Yatırım planlaması ve proje hazırlama konularında yerelde bir kapasite eksikliğinin varlığı,
- Yatırımların merkezden planlanması ve ortaya çıkan koordinasyon eksikliği nedeniyle kamu kaynaklarının verimsiz kullanılması,
- Yatırımların planlanması sürecinde, yerel ihtiyaçların arzu edilen ölçüde dikkate alınamaması,
- Yerindelik ilkesinin hayata geçirilememesi,
- Mevcut işleyişin yerelde planlama kültürünün oluşmasını engellemesi,
- Yerel ölçekte yapılan yatırımların birbirlerini tamamlar nitelikten uzaklaşması olarak belirlenmiştir.

Bu kapsamda;

- Yerel aktörler arasında etkin koordinasyon kanalları açmak, bu yönde yerelde kapasite artırma ve farkındalık yaratma çalışmaları yürütmek,
- Yerel ölçekte yatırım planlaması sürecinde farklı aktörlerin görev ve sorumluluklarını netleştirmek ve bu sorumluluklar temelinde karar süreçlerine etkin biçimde katılımlarını sağlamak,

- Planlama ve yatırım kararlarına ilişkin süreç için katılımcı bir model öneriği geliştirmek,
- Yerel aktörlerin yatırım planlama süreçlerine katılımının sağlanması için gerekli model yapıların oluşturulması ve bunların işleyişinin belirlenen pilot illerde yatırım planlama süreçleri bağlamında test edilmesi,
- Yeni bir yerel yatırım planlama modeli önerisi oluşturulması hedeflenmiştir.

Türkiye'deki kamu yönetimi modernizasyonu temel alınarak tasarlanan yerel yatırım planlama projesinde, kalkınma üst amacına yönelmiş olan farklı politika, plan ve programların yerel düzeyde de etkin biçimde uygulanması ana odak noktalarından biridir. Projeye yerel kamu yatırımlarının planlanması ve programlanmasına yönelik yeni bir yaklaşım getirilmiş olup, özellikle mikro projelerin tasarlanması süreçlerinde tabandan tavana eğilim gösteren bir yaklaşım test edilmiştir.

Projenin özellik gösteren bir diğer yönü ise mikro planlama çalışmalarının yerel kurumlar özelinde hayata geçirilmesine yönelik faaliyetlerin kurgulanarak, başarıyla uygulanmış olmasıdır. Bu çerçevede pilot illerde valilikler koordinasyonunda farklı sektörlerin kurum temsilcileri, sivil toplum kuruluşları ve diğer aktörlerden müteşekkil yapıların uzun soluklu çalışmalarıyla ilin ihtiyaçlarından beslenen ve o yörenin insanların emekleriyle hazırlanmış ve önceliklendirilmiş mikro yatırım projeleri üretmiştir. Bunun öncesinde ise yine aynı yapılar kente yönelik yatırım önerilerinin rasyonel biçimde hazırlanabilmesi için durum analizi (tarihsel süreci de içeren) ve sektörel analiz çalışmaları yaparak, yatırım teklifi önceliklerini rasyonel ve bilimsel kriterler temelinde belirlemeye çalışmıştır.

Projeye yerel ölçekte mikro yatırımların, gerçekleştirilen araştırma ve analizler temelinde, farklı kesimlerin temsil edildiği profesyonel/uzmanlaşmış yapılarla ve kurumlararası etkin bir koordinasyon içinde ve katılımı güçlendirerek planlanmasının hayati önem arz etmekte olduğu hususu ilk kez tartışmaya açılmıştır.

Merkezine katılımcılığı ve yönetişimi almış olan yerel yatırım planlama projesi, paydaşları itibarıyla da özgün bir proje örneği çizmiştir. Projenin kapsamı, yürütülecek faaliyetlerin niteliği ve beklenen çıktılara ulaşılabilmesi bağlamında merkezi ve yerel paydaşlar, geniş bir yelpazede ve titizlikle belirlenmiştir.

Proje faaliyetleri, iki temel bileşen çatısı altında belirlenmiştir:

- Bileşen 1. Yerel yatırım planlama sürecinde yer alan aktörlerin kurumsal kapasitesinin artması
- Bileşen 2. Yerel aktörlerin yatırım planlama süreçlerine açıkça tanınmış görevlerle etkin katılımı

Yerel yatırım planlama projesi kapsamında yürütülecek faaliyetler sonucunda Türkiye'de yerel planlama ve koordinasyon alanında aşağıda sıralanan konularda iyileştirici bir fayda yaratılmaya çalışılmıştır:

1. Merkezi kamu kurum ve kuruluşları açısından yerel planlamaya yönelik farkındalığın artırılması,
2. Yerel planlama noktasında taşra kuruluşlarının farkındalığının artırılması ve taşra teşkilatı personelinin kalifikasyonunun yükseltilmesi,
3. Yerel düzeyde çok aktörlü ve sektörlü yapıların birlikte çalışma yapabilme kapasitelerinin test edilmesi,

Projeye yerel kamu yatırımlarının planlanması ve programlanmasına yönelik yeni bir yaklaşım getirilmiş olup, özellikle mikro projelerin tasarlanması süreçlerinde tabandan tavana eğilim gösteren bir yaklaşım test edilmiştir.

4. Yerel karar alma süreçlerinde sivil toplum katılımıcılığının güçlendirilmesi,
5. Mevzuatta yer almasına rağmen içi tam olarak doldurulamayan il yatırım programının yerel ihtiyaçlar doğrultusunda ve yerinde hazırlanarak, il Koordinasyon Kurullarında görüşülmesinin sağlanması,
6. Hazırlanacak il yatırım programlarının ulusal düzeyde yatırım programına proje teklifi olarak sunulması,
7. Yerel planlama ve koordinasyon süreçlerinde organizasyonel yapının revizyonuna ilişkin model önerileri geliştirmek ve bunları hazırlanacak kapsamlı mevzuat tasarımları ile hayata geçirmek.

ÖZET PROJE FAALİYETLERİ VE ÇIKTI-SONUÇLAR

- Ankara’da Proje Açılış Organizasyonu düzenlenmiştir (150 Katılımcı)
- www.tulip.org.tr proje internet sayfası tasarlanmıştır (Türkçe ve İngilizce dillerinde)

13 Pilot İlimizde;

- Ön Bilgilendirme Günleri düzenlenmiştir (260 Katılımcı)
- Çalıştaylar düzenlenmiştir (195 Katılımcı)
- Eğitim İhtiyaç Analizi Raporu hazırlanmıştır
- Anket Çalışmaları yapılmıştır (Merkez ve Taşra)
- Tematik Eğitim Faaliyetleri düzenlenmiştir (531 Katılımcı)
- 4 AB Üyesi Ülkeye Çalışma Ziyareti yapılmıştır (İtalya, Hollanda, Çek Cumhuriyeti ve İsveç) (40 Katılımcı)

Çıktılar-Sonuçlar

- Eğitim İhtiyaç Analizi Raporunun sonuçları çerçevesinde Eğitim

Modülleri tasarlanmıştır (4 farklı modül).

- Toplam 1.176 kamu çalışanı ve diğer katılımcılara yönelik organizasyonlar düzenlenmiştir.
- Eğitici Eğitimleri düzenlenerek, toplamda 205 katılımcının “Eğitmen” sertifikası alması sağlanmıştır. Bu eğitimler 3 grup halinde toplamda 120 saat olarak gerçekleştirilmiştir. Her bir grubun 3 defa eğitim aldığı düşünüldüğünde, $261 \times 3 = 783$ adet katılımcıya eğitim faaliyeti düzenlendiğini ifade edebiliriz.
- 13 Pilot ilden tüm kamu kurum ve kuruluşlarının personeline 1 hafta süreyle, 3 grup halinde 40 saat tematik eğitim düzenlenmiştir. Toplamda 270 katılımcıya eğitim verilerek, sertifika almaları sağlanmıştır.
- Merkezi ve yerel kamu kurum ve kuruluşlarına yönelik anket çalışması düzenlenmiş olup, söz konusu çalışmaya 348 kamu personeli katılmıştır.
- Düzenlenen çalışma ziyaretlerinin sonucunda 4 farklı Ülke Raporu hazırlanmıştır.

Trabzon, Mardin ve Erzurum illerinde;

- Yatırım Planlama Çalışma Grupları ile Sektörel Alt Çalışma Grupları oluşturulmuştur (6 Adet)
- Çalışma Gruplarıyla teknik toplantılar düzenlenmiştir (24 Adet)
- Odak Grup Toplantıları düzenlenmiştir (21 adet)
- Yatırım Uygunluk Değerlendirme Raporu hazırlanmıştır (3 Adet)
- Nüfus Verileri Analizi Raporu hazırlanmıştır (3 Adet)
- Sorun ve İhtiyaç Analizi Raporu hazırlanmıştır (3 Adet)
- Sektörel İhtiyaç Önceliklendirme Çalışması hazırlanmıştır (3 Adet)

- Yatırımlara Bakış Raporu hazırlanmıştır (3 Adet)
- Yatırım Teklifleri Paketi hazırlanmıştır (3 Adet)
- Yatırım Tekliflerinin İKİS girişleri yapılmış, İKK Toplantılarında sunumları gerçekleştirilmiştir (3 İl) (3 Adet)
- Yatırım Planlama Rehberi hazırlanmıştır (500 adet baskı)
- Mevzuat Açığı Analizi Raporu hazırlanmıştır (1 Adet)
- Ankara’da Proje Kapanış Organizasyonu düzenlenmiştir (1 Adet) (150 Katılımcı)

Çıktılar-Sonuçlar

- 3 Pilot ilimizde çok farklı sektör ve alanlardan kurum ve çalışanlar bir araya getirilerek, eşgüdüm içerisinde etkin bir şekilde çalışmaları sağlanmıştır.
- Toplamda 52 adet organizasyon düzenlenmiştir.
- Trabzon YPÇG 55, Mardin YPÇG 76 ve Erzurum YPÇG de 88 üyesi ile çalışmalara iştirak etmiştir.
- Trabzon, Erzurum ve Mardin illerine yönelik “yatırım uygunluk, nüfus verileri analizi, sorun-ih-tiyaç analizi, sektörel ihtiyaç önceliklendirme ve yatırımlara bakış konulu” toplamda 15 adet rapor hazırlanmıştır.
- Trabzon, Erzurum ve Mardin illerinde teknik destek ekibi liderliğinde yerel katılımla toplam 34 Yatırım Projesi üretilmiştir.
- Proje faaliyetlerinin sonuçları neticesinde kurgulanan sistemin anlatıldığı “Yerel Yatırım Planlama Rehberi” hazırlanmış ve 500 adet bastırılmıştır.
- Önerilen yerel yatırım planlama modeline ilişkin “Mevzuat Boşluk Analizi” ve “Mevzuat Değişikliği Teklifleri” çalışmaları yapılmıştır.